

แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเฉพาะความพิการ
ทางด้านร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
GUIDELINES FOR POTENTIAL DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL LEARNING
COMMUNITY OF SCHOOL FOR CHILDREN WITH PHYSICAL AND HEALTH
IMPAIRMENTS UNDER SPECIAL EDUCATION BUREAU

สรศักดิ์ นิมากร¹, เสาวনী สิริสุขศิลป์²

Soarasak Nimagon¹, Saowanee Sirisooksilp²

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

¹Corresponding author, E-mail: swkkake30@gmail.com

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเฉพาะความพิการ ทางด้านร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ และเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ระยะแรกเป็นการศึกษาระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนเฉพาะความพิการทางด้านร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ รวม 111 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแบบสอบถามมีความ สอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.6 – 1.00 และมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.74 ระยะที่ 2 เป็นการเสนอแนวทางทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา โดยการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation)

ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเฉพาะความพิการ ทางด้านร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพและการมีวิสัยทัศน์ร่วมกันมีระดับการปฏิบัติในระดับมาก ส่วนข้ออื่น ๆ มีระดับการปฏิบัติในระดับปานกลาง

2) แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเฉพาะความพิการทางด้านร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่าผู้บริหารควรเปิดโอกาสและรับฟังความคิดเห็นของครู มีการส่งเสริมให้ครูกล้าคิด กล้าแสดงออกผ่านการขอความเห็นจากครูหรือการจัดให้มีการประชุม ผู้บริหารและครู ควรมีการวางแผนและลงมือปฏิบัติร่วมกันมีการตัดสินใจในรูปแบบคณะกรรมการ ควรมีการประชุมร่วมกัน ในรูปแบบของคณะกรรมการเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์หรือนโยบายและควรมีการนิเทศกำกับ ติดตาม หลังจากการปฏิบัติงาน

คำสำคัญ: แนวทาง/ โรงเรียนเฉพาะความพิการทางด้านร่างกาย/ การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ/ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

Abstract

This research aims to study about level of being the professional learning community of school for children with physical and health impairments under Special Education Bureau and to propose guidelines for professional learning community development. The research divided into two phases included, the first phase was to study about level of being the professional learning community by questionnaires usage. The contributors were one hundred and eleven administrators and teacher in children with physical and health impairments schools. Data were analyzed by a computer program to find the frequency, mean, and standard deviation. The questionnaire consisted of 0.6 - 1.00 and reliability of 0.74. The second phase was guidelines proposing for professional learning community development by 9 experts did a group discussion and data were analyzed by triangulation.

The research result found that;

The overview action of the level of being the professional learning community of school for children with physical and health impairments under Special Education Bureau was moderate level. When considering each item, it was found that learning and professional development and shared vision had a high level practice. Other items was moderate level of practice.

The guideline for potential development of professional learning community of school for children with physical and health impairments under Special Education Bureau found out that the administrators should offer opportunities and open up for teachers' feedback, encourage creativity through teachers' meeting. The administrators and teachers should plan and do the actions together, appoint the committee for decision making, and also have a committee meeting for a vision or policy setting and all actions should be supervised.

Keywords: guidelines/ school for children with physical and health impairments/ potential development of professional learning community/ Special Education Bureau

บทนำ

การศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาชีวิตของมนุษย์ เพราะช่วยให้บุคคลมีความรู้ความสามารถที่จะพัฒนาและปรับปรุงศักยภาพในการทำงานทุกด้าน โดยการจัดการศึกษา ต้องจัดให้มีสิทธิและโอกาสเท่ากันในการรับการศึกษาอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมี

ความบกพร่องให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา (พระราชบัญญัติว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ, 2542) ดังนั้น การศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงต้องเป็นการศึกษาเพื่อสร้างความรู้ความสามารถ และพัฒนาศักยภาพของตน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีโอกาพัฒนาศักยภาพของตนตามความสนใจ โดยไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ อีกทั้งยังต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ และสังเคราะห์องค์ความรู้ได้ ซึ่งองค์ความรู้อาจมาจากความรู้โดยนัย (Tacit Knowledge) เป็นความรู้ที่ฝังลึกในตัวคนไม่สามารถจับต้องได้ เช่น ทักษะวิชาชีพ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) เป็นความรู้ที่เปิดเผยในรูปแบบต่างๆ สามารถจับต้องได้ เช่น หนังสือ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สื่อชนิดต่างๆ และความรู้ภายในองค์กร (Organization Knowledge) เป็นความรู้ที่มาจากสมาชิกในองค์กรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันจนเป็นความสามารถขององค์กร เช่น คู่มือการทำงาน กระบวนการทำงาน มาตรฐานการทำงาน เป็นต้น ซึ่งความรู้ต่างๆ เหล่านี้จะก่อให้เกิดทรัพย์สินทางปัญญา (วิจารณ์ พานิช, 2555) ดังนั้นการจัดการการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย การเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะหากเราปล่อยปะละเลยเด็กพิการเหล่านี้ จะสร้างปัญหาและเป็นภาระของสังคม ดังนั้นจัดการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กพิการมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการจัดการศึกษาที่ต้องคำนึงถึง ความพิการทางด้านร่างกายของเด็กแต่ละคน ดังนั้นหลักการที่สำคัญของการจัดการศึกษาคือ การเตรียมความพร้อม การจัดการเรียนการสอน และจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับเด็กพิการในแต่ละระดับและแต่ละประเภท และบำบัดฟื้นฟูให้ความช่วยเหลือเพื่อให้เด็กพิการได้รับประโยชน์สูงสุดจากการศึกษาจนสามารถพัฒนาเต็มที่ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล โดยสามารถแบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้ แบบการเรียนในชั้นปกติตามเวลา รูปแบบการเรียนร่วม รูปแบบเฉพาะความพิการ (ศิริยุภา พูลสุวรรณ, 2545)

การจัดการศึกษาพิเศษ (Special Education) ที่จัดให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ (Children with Special Needs) ทางการศึกษาแตกต่างไปจากเด็กปกติ เนื่องจากมีความบกพร่องทางร่างกาย อารมณ์ พฤติกรรม หรือสติปัญญา ซึ่งต้องการการดูแลเป็นพิเศษจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยครูและนักจัดการศึกษาที่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมและได้รับประโยชน์จากการศึกษาอย่างเต็มที่ การจัดการศึกษาให้แก่เด็กกลุ่มนี้ จึงต้องดำเนินการสอนโดยครูที่ได้รับการฝึกฝนมาเป็นพิเศษ มีเทคนิควิธีการสอน ที่แตกต่างไปจากเด็กปกติ การจัดเนื้อหาของหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน อุปกรณ์การสอนและวิธีการประเมินผลที่เหมาะสมกับสภาพและความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อพัฒนาให้เกิดศักยภาพสูงสุด และการจัดการศึกษาพิเศษนี้ อาจจัดเป็นสถานศึกษาเฉพาะสำหรับเด็กที่มีความผิดปกติในระดับรุนแรง หรือจัดการศึกษาในโรงเรียนปกติในรูปแบบการเรียนร่วม สำหรับเด็กที่มีระดับความผิดปกติไม่รุนแรงมาก โดยเฉพาะการจัดการศึกษาในรูปแบบเฉพาะความพิการมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและการเคลื่อนไหว มีความจำเป็นในการฝึกฝนเพื่อเตรียมตัวในการดำเนินชีวิตประจำวัน เนื่องจากนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกายและการเคลื่อนไหวส่วนใหญ่ต้องใช้กายอุปกรณ์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น วีลแชร์ วอกเกอร์ ไม้ค้ำยัน เป็นต้น ซึ่งเมื่อนักเรียนจบการศึกษาภาคบังคับในโรงเรียนเฉพาะความพิการทางด้านร่างกาย การเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ นักเรียนต้องสามารถดำรงชีวิตเหมือนคนปกติได้ คือ สามารถประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงตนเองได้

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ได้จัดให้มีโรงเรียนเฉพาะความพิการทางด้านร่างกาย

การเคลื่อนไหวกหรือสุขภาพ จำนวน 4 โรงเรียน คือ 1) โรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น 2) โรงเรียนศรีสังวาลย์เชียงใหม่ 3) โรงเรียนศึกษาพิเศษชัยนาท 4) โรงเรียนสำหรับคนพิการทางร่างกายและการเคลื่อนไหวกของจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการจัดตั้งโรงเรียนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการศึกษาแก่เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวก หรือสุขภาพ เพื่อสนองนโยบายการขยายโอกาสทางการศึกษาของเด็กพิการตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2534 โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 และมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534 และนโยบายการจัดการศึกษาพิเศษในแผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ในปัจจุบันพบว่า คนพิการที่อยู่ในวัยทำงาน (อายุ 15-60 ปี) มีจำนวน 781,576 คน คนพิการที่ประกอบอาชีพ จำนวน 196,021 คน ร้อยละ 25.08 (กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2559) ซึ่งจากปัญหาการตกงานของคนพิการ ที่มีมากกว่า ร้อยละ 74.92 ของคนพิการที่อยู่ในวัยทำงาน (อายุ 15-60 ปี) ส่งผลให้มีการพัฒนาหลักสูตรการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ โดยคำนึงถึงศักยภาพและบริบทรอบๆ ตัวผู้เรียน พัฒนาระดับองค์ความรู้ให้เกิดความเท่าเทียมและยกระดับศักยภาพในการทำงานให้กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย การเคลื่อนไหวกหรือสุขภาพ (งานวิชาการ โรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น, 2557) โดยอาศัยชุมชนทางการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) ซึ่งเป็นการเรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มที่ตามศักยภาพ โดยบทบาทของครูจะเปลี่ยนจากครูผู้สอน (Teacher) เป็นโค้ช (Coach) หรือเป็นผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียนรู้ (Learning Facilitator) (วิจารณ์ พานิช, 2555) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประเทศญี่ปุ่นเกี่ยวกับการเปรียบเทียบการใช้เวลาของครูผู้สอน ซึ่งพบว่า เมื่อครูมีชั่วโมงสอนลดลง และใช้เวลาที่เหลือในการพัฒนางานของตน เช่น การทำงานและให้คำปรึกษากับผู้เรียนเป็นรายบุคคลการปรึกษาหารือหรือประชุมร่วมกันกับเพื่อนร่วมงาน ช่วยให้ผลการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2556)

ในยุคที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษานั้น จำเป็นต้องสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในโรงเรียน เป็นเรื่องใหม่ที่สำคัญและยากต่อการปฏิบัติแต่เป็นกระบวนการสำคัญที่ขาดไม่ได้ที่จะทำให้โรงเรียนกลายเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งผู้บริหารและครูจะต้องตระหนักและมองหาแนวทางในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยเฉพาะระดับวิชาชีพ ที่จะต้องมีการจัดตั้งชุมชนทางวิชาชีพขึ้น ซึ่งเป็นกลไกสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของการเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้และสภาพของแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเฉพาะความพิการทางด้านร่างกาย การเคลื่อนไหวกหรือสุขภาพ ในปัจจุบัน ยังไม่มีแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเฉพาะความพิการทางด้านร่างกาย การเคลื่อนไหวกหรือสุขภาพ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษที่เป็นคำตอบที่ชัดเจน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและหาแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเฉพาะความพิการทางด้านร่างกาย การเคลื่อนไหวกหรือสุขภาพ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เพื่อให้ได้คำตอบที่เป็นข้อมูลและเป็นแนวทางซึ่งเป็นที่ยอมรับ เหมาะสมและเป็นไปได้ในการสร้างแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเฉพาะความพิการทางด้านร่างกาย การเคลื่อนไหวกหรือสุขภาพ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษานำไปปรับใช้ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเฉพาะความพิการ ทางด้านร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเฉพาะความพิการ ทางด้านร่างกาย หรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การวิจัยระยะที่ 1

ศึกษาระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเฉพาะความพิการ ทางด้านร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีการดำเนินการดังนี้

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1.1 ประชากรเป็นผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนเฉพาะความพิการทางด้านร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ สังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ จำนวน 120 คน

1.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณกลุ่มตัวอย่างของ เครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 92 คน แต่ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 111 คน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) มีข้อความจำนวน 5 ข้อ เกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งปัจจุบัน และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเฉพาะความพิการ ทางด้านร่างกาย การเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ข้อมูลระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเฉพาะความพิการ ทางด้านร่างกาย การเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

การวิจัยระยะที่ 2

การศึกษาแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเฉพาะความพิการทางด้านร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ผู้วิจัยใช้การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์กลุ่ม (groups interview) โดยดำเนินการดังนี้

2.1 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยในระยะที่ 2 ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดเกณฑ์การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ คือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้ที่มีบทบาท หน้าที่ ความรอบรู้ และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนเฉพาะความพิการ ทางด้านร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 2 กลุ่มนักวิชาการต้องมีความเชี่ยวชาญในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนเฉพาะความพิการ จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้ปฏิบัติต้องมีผลงานในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเฉพาะความพิการที่โดดเด่นเป็นที่ประจักษ์และเป็นที่ยอมรับ จำนวน 3 คน รวม 9 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะ 2 เป็นแบบบันทึกการสัมภาษณ์กลุ่ม เพื่อหาแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเฉพาะความพิการ ทางด้านร่างกาย การเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจัดทำข้อมูลสรุปแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเฉพาะความพิการ ทางด้านร่างกาย การเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตอนท้ายของการสนทนากลุ่ม ในแต่ละครั้งเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิลงความเห็นพ้องกัน โดยพิจารณาจากมติความเห็นชอบของผู้ทรงคุณวุฒิ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มทั้ง 3 กลุ่มใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological triangulation) แล้วนำผลสรุปจากทั้ง 3 กลุ่ม มาวิเคราะห์สรุปนำเสนอเป็นแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเฉพาะความพิการทางด้านร่างกาย การเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษอีกครั้งโดยเขียนเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

การวิจัยระยะที่ 1

ตาราง 1 ระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเฉพาะความพิการทางด้านร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ
การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน	3.52	0.41	มาก
ทีมร่วมแรงร่วมใจ	3.23	0.47	ปานกลาง
ภาวะผู้นำร่วม	2.97	0.54	ปานกลาง
การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ	4.14	0.55	มาก
ชุมชนกัลยาณมิตร	3.42	0.42	ปานกลาง
โครงสร้างสนับสนุนชุมชน	3.07	0.61	ปานกลาง
รวม	3.41	0.32	ปานกลาง

ระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเฉพาะความพิการทางด้านร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.14$) รองลงมา คือ การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ($\bar{X} = 3.52$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ภาวะผู้นำร่วม ($\bar{X} = 2.97$)

การวิจัยระยะที่ 2

แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านภาวะผู้นำร่วมของโรงเรียนเฉพาะความพิการทางด้านร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีดังนี้

ตาราง 2 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านภาวะผู้นำร่วมของโรงเรียนเฉพาะความพิการทางด้านร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ สังกัด สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนเฉพาะความพิการ	กลุ่มนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา	กลุ่มผู้ปฏิบัติที่มีประสบการณ์ทำงาน	สรุปแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านภาวะผู้นำร่วม
1) ผู้บริหารควรเปิดใจรับฟังความคิดเห็นของครู	1) ผู้บริหารควรรับฟังความคิดเห็นของครู	1) ผู้บริหารควรเปิดโอกาสรับฟังความเห็นจากครู	1) ผู้บริหารควรเปิดโอกาสและรับฟังความคิดเห็นของครู
2) ควรส่งเสริมให้ครูกล้าคิด กล้าแสดงออก	2) ควรมีการจัดประชุมหรือเวทีรับฟังปัญหาในการปฏิบัติงานของครู	2) ควรมีการตัดสินใจในรูปแบบคณะกรรมการ	2) ควรส่งเสริมให้ครูกล้าคิด กล้าแสดงออกผ่านการขอความเห็นจากครูหรือการจัดให้มี

กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน เฉพาะความพิการ	กลุ่มนักวิชาการที่ เกี่ยวข้องกับการจัด การศึกษา	กลุ่มผู้ปฏิบัติที่มี ประสบการณ์ทำงาน	สรุปแนวทางการ พัฒนาชุมชนแห่งการ เรียนรู้ทางวิชาชีพด้าน ภาวะผู้นำร่วม
3) ควรมีการส่งเสริมครู ให้มีโอกาสแสดงความคิด เห็นในกิจกรรมต่างๆ	3) ควรมีการวางแผน ร่วมกันระหว่างครูและ ผู้บริหาร	3) บุคลากรควรมีส่วน ร่วมกันวางแผน ร่วมกัน ลงมือปฏิบัติ โดยมี ผู้บริหารเป็นผู้สนับสนุน	3) ผู้บริหารและครู ควร มีการวางแผนและลงมือ ปฏิบัติร่วมกัน มีการ ตัดสินใจในรูปแบบ คณะกรรมการ
4) เปิดโอกาสให้ครูมี ส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมพัฒนาโรงเรียน	4) ควรกำหนดนโยบาย ร่วมกัน ในรูปแบบของ คณะกรรมการ	4) ควรมีการกำกับ ติดตาม นิเทศหลังจาก การปฏิบัติ	4) ควรมีการประชุม ร่วมกัน ในรูปแบบของ คณะกรรมการเพื่อ กำหนดวิสัยทัศน์หรือนโยบาย
5) ควรมีการจัดให้มีการ ประชุมในการกำหนด วิสัยทัศน์หรือเป้าหมาย ร่วมกัน ในรูปแบบของ คณะกรรมการ			5) ควรมีการนิเทศ กำกับ ติดตามจาก หน่วยงานต้นสังกัด หลังจากการปฏิบัติงาน

ผู้วิจัยได้สรุปแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านภาวะผู้นำร่วม ของโรงเรียนเฉพาะความพิการทางด้านร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ดังนี้

- 1) ผู้บริหารควรเปิดโอกาสและรับฟังความคิดเห็นของครู
- 2) ควรส่งเสริมให้ครูกล้าคิด กล้าแสดงออก ผ่านการขอความเห็นจากครูหรือการจัดให้มีการประชุม
- 3) ผู้บริหารและครู ควรมีการวางแผนและลงมือปฏิบัติร่วมกัน มีการตัดสินใจในรูปแบบคณะกรรมการ
- 4) ควรมีการประชุมร่วมกัน ในรูปแบบของคณะกรรมการเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์หรือนโยบาย
- 5) ควรมีการนิเทศกำกับ ติดตาม จากหน่วยงานต้นสังกัดหลังจากการปฏิบัติงาน

อภิปรายผล

ผู้วิจัยขอเสนอประเด็น การอภิปรายผลที่น่าสนใจ จากการผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า

1. ระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเฉพาะความพิการทางด้านร่างกาย

หรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพที่เป็นเช่นนั้น เนื่องจาก การจัดการศึกษาของครูในยุคปัจจุบัน ครูต้องพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนให้สูงขึ้น อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาตนเองเพื่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่เป็นการศึกษาเพื่อสร้างความรู้ความสามารถ และพัฒนาศักยภาพของตน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีโอกาสพัฒนาศักยภาพของตนตามความสนใจ โดยไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ อีกทั้งยังต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ และสังเคราะห์องค์ความรู้ได้ (วิจารณ์ พานิช, 2555) ครูจึงต้องรู้จักวางแผนเพื่อพัฒนาตนเอง รองรับกับยุคที่นักเรียนสามารถรับ ส่งข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอยู่ตลอดเวลา ประกอบกับสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ได้จัดให้มีโรงเรียนเฉพาะความพิการทางด้านร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ (กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2559) ที่มีการดูแลนักเรียนแบบอยู่ประจำ ส่งผลให้ครูและนักเรียนมีความใกล้ชิดกันมากขึ้น ทำให้ครูได้รู้จักตัวตนของนักเรียน

ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ภาวะผู้นำร่วม เมื่อวิเคราะห์ถึงผลการวิจัยดังกล่าว อาจเนื่องมาจากลักษณะการบริหารงานของโรงเรียน เฉพาะความพิการทางด้านร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ เป็นการบริหารที่มีลักษณะพิเศษ ดังนั้นผู้บริหารอาจจะยังไม่เปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วมในการ วางแผนหรือตัดสินใจ ในการดำเนินงานของโรงเรียนเท่าที่ควร ซึ่งในประเด็นนี้ (Hord, 2010) ได้กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโรงเรียนจะประสบความสำเร็จได้นั้น ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมอบความไว้วางใจให้ครู และผู้ร่วมงานทุกฝ่ายในโรงเรียน ให้มีส่วนร่วมในการเป็นผู้นำ มีอำนาจและตัดสินใจร่วม

2. แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเฉพาะความพิการ ทางด้านร่างกาย หรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

เมื่อพิจารณาผลการสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเฉพาะความพิการ ทางด้านร่างกาย หรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ประกอบด้วยแนวทางสำคัญ ดังนี้คือ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสและรับฟังความคิดเห็นของครู ควรส่งเสริมให้ครูกล้าคิด กล้าแสดงออก ผ่านการขอความเห็นจากครูหรือการจัดให้มีการประชุม ผู้บริหารและครู ควรมีการวางแผนและลงมือปฏิบัติร่วมกัน มีการตัดสินใจในรูปแบบคณะกรรมการ ควรมีการประชุมร่วมกัน ในรูปแบบของคณะกรรมการเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์หรือนโยบายและควรมีการนิเทศกำกับ ติดตาม จากหน่วยงานต้นสังกัดหลังจากการปฏิบัติงาน ดังคำสัมภาษณ์ที่สอดคล้องกัน ดังนี้

“...ผู้บริหารต้องเป็นผู้ให้การสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมต่างๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน โดยสนับสนุนเป็นด้านๆ เป็นเรื่องๆ ไป ผู้บริหารและครูต้องมองที่ปัญหาเดียว ไม่เช่นนั้นจะไม่สามารถแก้ปัญหาได้ ผู้บริหารให้ครูมีส่วนเกี่ยวข้องในการแสดงความคิดเห็นของตนเอง อาจจะมาจากการประชุม หรือการแจ้งอย่างไม่เป็นทางการก็ได้ การจัดกิจกรรมต้องมุ่งเน้นที่ผลลัพธ์เพื่อจะบรรลุเป้าหมายเดียวกัน ผู้บริหารต้องรับฟังความคิดเห็นจากครู เพราะส่วนใหญ่ครูจะเป็นผู้ที่พบเห็นปัญหา เพราะครูเป็นผู้ปฏิบัติอยู่แล้ว ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการกำหนดนโยบายร่วมกัน ระหว่างครู ผู้บริหาร และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในรูปแบบของ

คณะกรรมการ...” (นักวิชาการเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาคนที่ 1, 27 พฤษภาคม 2560)

จากข้อมูลดังกล่าวยืนยันได้ว่า การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้บริหารจะต้อง เปิดโอกาสให้ครู และบุคลากรในโรงเรียน มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ส่งเสริมให้ครูกล้าคิด กล้าแสดงออก โดยผู้บริหารจะต้องเปิดใจ ยอมรับฟังความเห็นของครูอย่างจริงจัง นอกจากนี้ ในการดำเนินการของโรงเรียน ควรจะต้องมีการ ดำเนินงานในรูปแบบคณะกรรมการ ซึ่ง (Hord, 2010) ได้กล่าวในประเด็นนี้ไว้ว่าการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกันไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในโรงเรียน จะประสบผลสำเร็จได้ดั่งนั้น ฝ่ายบริหารอันประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน ต้องมอบความไว้วางใจให้ครูและผู้ร่วมงานทุกฝ่ายในโรงเรียนมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ มีอำนาจ และการตัดสินใจร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำร่วม เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด โดยเฉพาะสถานศึกษายังไม่มีการกำหนดนโยบายร่วมกัน ในรูปของคณะกรรมการและการขาดการสนับสนุนให้ครูมีการแสดงภาวะผู้นำ ดังนั้น โรงเรียนควรพิจารณา แนวทางกำหนดนโยบายร่วมกันระหว่างครูและผู้บริหารโรงเรียน ในรูปแบบของคณะกรรมการ

1.2. จากผลการวิจัยแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่าควรมีการส่งเสริมให้ครูกล้าคิด กล้าแสดงออก ผ่านการขอความเห็นจากครูหรือการจัดให้มีการประชุม และผู้บริหารและครู ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียน ควรจัดกิจกรรมหรือการประชุม ให้ครูมีโอกาส แสดงความคิดเห็นหรือกล้าแสดงออก เพื่อส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อใช้ข้อค้นพบการวิจัยไปสู่การพัฒนาโรงเรียนเพื่อให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

2.2 ควรศึกษาตัวบ่งชี้การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อข้อค้นพบจากการวิจัยจะเป็นประโยชน์ ในการใช้ตัวบ่งชี้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน เฉพาะความพิการทางด้านร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์(2559) รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย. (น. 1.), สืบวันที่ค้น 10 มกราคม 2560

จาก http://nep.go.th/sites/default/files/files/document/report_PWDs_Sep59.pdf งานวิชาการ โรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น. (2557). หลักสูตรการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ โรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น.

- วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์. [ออนไลน์]. สืบค้นวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2560. จาก http://www.noppawan.sskru.ac.th/data/learn_c21.pdf
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2556). **ผู้นำสถานศึกษากับการสร้างโรงเรียนแห่งการเรียนรู้**. สืบค้นวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2560 จาก <http://www.sutept.crru.ac.th/leader31.doc>
- ศิริยุภา พูลสุวรรณ. (2545). **รายงานการวิจัย การติดตามผลการดำเนินงานตามนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ**. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดการพิมพ์.
- Hord, S. M. (2010). **Professional Learning Communities: Communities of Continuous Inquiry and Improvement [Internet]**. Southwest Educational Development Laboratory.

